

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De remedijs quibus luxuriæ vitiu[m] cohibetur. Cap. 6.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

moderatus animus aliquando tandem ad maiora prorumpat. Et sicut infestus hostis aduersarium suum vulnerat, si potest, licet non possit occidere, & nititur assiduis vulneribus infirmiore facere, vt demum valeat vitam auferre: sic vitium luxurie implacabiliter odio habens animum castum, nititur illum his plagis cogitationum, & confabulationum, & munerulorum, & cupiditatum, non plene admissurum, vulnerate, vt data occasione, aut per apertum opus interimat, aut saltem per datum in prauam cupiditatem consensum, interficiat. Qui aliquo istorum, que diximus, se infici, atque captiuari cognoscit, licet nunquam in nefarium opus procedat, licet nunquam in manifestum consensum ruat, sciat se luxurie adhuc nexibus teneri, & enitarur, remediis, que iam subiicimus, ac precipue oratione, & postulatione diuinae gratiae, se a tam infami ac ignominioso vitio liberare.

De remediis, quibus luxuria vitium cohibetur.

CAPVT VI.

I.

POSSEMVS quidem ad remedium fortissimam voluptatis, mala eius corpori & animae illata referre, quae innumera sunt, & vel aliqua eorum bene considerata, non minimas inimicicias pestilenti vitio confabunt. Luxuria enim animam polluit, & corpus, ac membra humani corporis, templa utique Spiritus sancti, vt ait Paulus, profanat, & in lupanar conuertit turpitudinis. Haec praua cupiditas vires corporis debilitat, pulchritudinem tollit, salutem eripit, putidissimas aegritudines infert, celerem senectutem affert, famam eripit, & omnem corporis florem, ac optimam dispositionem diripit. Luxuria famam denigrat, ingenium hebetat, voluntatem captiuat, appetitum illigat, sensum infatuat, & hominem rationis compotem, quodammodo in brutum conuertit. Eius initia blanda quidem sunt, & quasi melle illita, sed nouissima amara quasi absinthium, & acuta quasi gladius biceps:] media autem tor periculis; tor molestiis, tor inquietudinibus plena, vt impudicus etiam in hac vita pro breuissima voluptate dolorem centuplicatum recipiat. Nunquam vero hanc immanem bestiam, edrum quae concupiscit allecutione satiabis, quae quod magis edit, & bibit ex voluptatibus, magis fitit, & esurit, & post innumerabilia flagitia, post corpus consumptum, & carnes exesas, & famam dilapidatam, & opes exhaustas, adhuc famelica & subunda persistit. Sed quia caro nostra, aut bestia, aut certe bestialis est, & nec rationi subest, nec pondere persuasionis conuincitur, aliis medicamentis visibilibus, & ad opus pertinentibus, eius stultitiae medeamur.

1. Corin. 6. 19.

Pror. 5. 4.

II.

Ad obtinendam ergo de tam robusto & importuno hoste victoriam, non tantum consideratione malitiae eius te arma, sed omnia eius initia, quaeunque signa voluptatis, quascunque vel a longe insidiantes luxuriae occasiones deuita. Visum cohibeas, ne aut proprium corpus, aut alienum, quantum fieri possit, aspicias: aures comprimas, ne quid laesivum aut minus honestum audias: curiositatem abneget, ne minus pudica legas: cor mortifices, ne cum aliquo, & multo minus cum aliqua nimiam familiaritatem in eas, & tandem nihil, quod immundam cupiditatem fouere possit, admittas. Caetera enim vitia, vt subtiliter disputat Cassianus, etiam vsu homi-

Cassian. lib. 6. col. 3.

A num, & exercitio quotidiano purgari solent, & quodammodo ipsius lapsus offensione curari: vt puta ira, tristitia, impatientia, meditatione cordis, ac perigli solitudine, sciatrum etiam frequenti & assidua prouocatione sanantur. Dumque commota manifestantur saepius, & crebrius arguuntur, ocyus perueniunt ad salutem. Hoc vero cum corporis afflictione, & contritione cordis, solitudine quoque ac remotione indiget, vt possit ad integrum sanitatis statum, perniciose astutum febre deposita, peruenire.] Quod & morborum confirmat similitudine, quorum obtutibus saepe necessarium est, nec noxios cibos offerre, ne eorum aspectu desiderium lethale gignatur: ita astu turpis cupiditatis aegrotis omnis alliciens materia subtrahenda est, ne febrium fatis interiora depascentem accendat. Et in eadem sententiam sanctus Ephraem haec ait: Si volueris castè viuere, & modestè te gerere, continentiam sectare, & noxias a te conuersiones amputa. Quandiu enim quis scandali occasiones non vitat, impossibile fuerit a corde eius perturbationes prauarum cogitationum, & incendium improbarum concupiscentiarum recedere: siquidem aspectus qui apparet, & sermones passionem motumque in animo illius excitant. Nam sicut spongia humidis admota subiectam humiditatem haurit participatque: ita quoque cogitationis infirmitate laborans, si ad carnales homines accesserit, aut multum cum iis sermonem miscuerit, commune cum iis damnum participabit.] Haec & alia multa ille. Nemo igitur putet, se inter occasiones & aspectus lasciuiae, & inter mollities & delicias, posse carnis & animae mundiciam obtinere. Nam & qui tangit fuliginem, inquinabitur; & qui in ignem se conicit, comburetur; & qui conuictum feminarum & quidois aliud ex supra dictis admiserit, nunquam infame & tetrum luxuria vitium a se repellat.

C Primis impurae cupiditatis cogitationibus obsta, & non aliter citò exure quam scintillam, aut carbonem accensum in vestem immisum. Sicut enim vel leuissimus huius contactus indumento damnum affert; ita vel minima turpitudinis cogitatio mentis decorem imminuit. In matutino,] iuxta dictum sancti Dauidis,] interfice omnes peccatores terrae,] & in ortu suo carnales motus extingue, ne minus diligenter expulsi animae pudorem deprudentur.] Et stultis ac vanis promissionibus, vt ait Cyprianus, nullis a corde Christiano dari debet abigens manus, nec foueri debet coluber, donec in draconem formetur.] Imitare mulierem illam, cui hoc elogium datum est: Ipsa conteret caput tuum:] & capita, id est, initia cogitationum, illide, ne roborata te ipsum interimant. Facile namque est primo ingressui prauae cogitationis obistere, & aut bona aliqua cogitatione, aut honesta occupatione, aut certe solo illius contemptu, & attentione ad alia, declinare: sed si vires acciperit, & appetitum obtinuerit, corpusque commouerit, non erit facile sine magna pacis perturbatione, ac sine vulnere resilire. Et ipsa tepida ac timida resistentia robur vitio subministrat, & audaciam confert, vt importunius impugnet, quousque vilem animam mententemque profernat. Ideoque animosè & celetiter in primo tentationis impetu resistendum est, vt daemon tantam solertiam animaduertens, de bono aliquo successu desperet, & ne oleum & operam perdat, ab impugnatione desistat.

E His autem impuris cogitationibus ingressum impediens, & ianuam occludes, si cor tuum bonis semper cogitationibus occupaueris. Hospitium enim ab aliquo praeventum denuo adueniens hospes oc-

Ephr. orat. de abstinentia ab omni consuetudine perniciose.

III.

Psal. 100. nu. 8.

Cyp. de ieiunio, & stat. Christi.

Genes. 3. 15.

IV.

cupare

cupare non curat: & mentem sancta cogitatione suspensam lasciuia cogitatio non infestat. Si autem a pia vtilique consideratione dilapsus, impuram cogitationem fores cordis pulsare perfereris, ei sancta consideratione metum incutiente responde. Si iam timorem Domini concepisti, memorare, illam lasciuam cogitationem Dei offensam, ac eius legis transgressionem afferre: mortem iam pro foribus astare, te a saeculo auocantem, & in meliorem vitam Angelis cognatam, ducentem: diem reddendae rationis esse dederam, in qua si illam cogitatione repuleris, praemium, & laudem; si tantillum admiseris, poenam & vituperationem recipies: concupiscentiae ignem, etsi plenum consensum non extorqueat, acerbissimo igne purgari; si vero ad consensum impellat, ignibus aeternis puniri. Quam considerationem optimum esse luxuriae medicamen Isidorus asseruit. Quando impulsu daemone, inquit, mens ad delectationem fornicationis impellitur, diuini iudicij metus, & aeterni tormenta incendij ante oculos proponantur, quia nimirum omnis poena grauioris supplicij formidine superatur. Sicut enim clauus clauum expellit, ita saepe recordatio ardoris gehennae, ardorem excludit luxuriae. Habemus vero maius aliud, & efficacius huius remedij testimonium, cum Ecclesiasticus dicat: In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in aeternum non peccabis. Vtilis sane, ac omnino acceptanda memoria. Si enim a patratione delicti, cohibet desiderium boni, & timor mali; quid efficacius a consensu prauae voluptatis abducat, quam summum bonum aeternae gloriae, quod castos manet; & summum malum aeternae poenae, quod lasciuos & impudicos expectat? Hi fortissimi milites exeant obuiam ab arce cordis tui, vt impuras cogitationes arceant, & primum etiam ingressum impediatur. Conferet etiam maxime, quod Bonauentura notauit, vt ad primum impudicae suggestionis impulsus, verba Vnae Hethai tibi vsurpes, & huic occasio ea non imprudenter accommodans, tibi dicas: Dominus meus Iesus, qui vera arca testamenti est, pendet in patibulo, & ego volupati operam dabo? Talique passionis Domini recollectione percussus, voluptate cogitare erubescas, & cum Dominus sibi crucem elegerit, non acquiesces tibi impuras mollities praeparare.

Non solum cogitationes cohibendae sunt, sed & sensus omnes refranandi, qui, vt internuntij turpitudinis, miseram animam in suae dominae amorem inclinant. Samson descendens in terram Philistinorum, vidit ibi mulierem, & adamauit eam, & vnae aspectus crines capitis raris, & omnem fortitudinem eius diripuit. O quam multos audites decepit, & vox mulieris catenis affectus effrenati deuinxit! O quantos suavis odor vestimentorum allexit, copia ciborum irretiuit, & tactus minus cautus in foueam luxuriae deiecit! Verè ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras, disperdere paruulos de foris, iuuenes de plateis. Paruli, sunt affectus nostri, qui more paruulorum sunt ferula cohibendi: iuuenes, sunt voluntates nostrae, quas nec dum cani prudentiae & discretionis exornant: mors vero, prauis consensibus primum appetitus libere vagantes, & deinde voluntates per plateas rerum sensibilibus discurrentes, occidit, quam mortem aperta fenestra, id est, sensus, in domum cordis admiserunt. Nunc Hugonem Victorinum his astipulantem ausculta. Mors animae, ait, est concupiscentia: domus interior, mens nostra est: fenestra huius domus, sunt quinque corporis sensus. Mors ergo per fenestram ascendit, atque domos ingreditur, quando concupiscentiae vi-

A tium per sensus protumpit ad interiora metis. Quapropter ne vitalis sensus per exteriorem appetitum intus intreat, opus est vt fenestras domus nostrae tanta diligentia custodiamus, vt ipsum appetitum tanto facilius possimus compescere, quanto nullum vitium permittimus ingressum patere. Fenestra igitur istae claudendae sunt, & internuntij ab ingressu cohibendi, ne miseram & infirmam animam a proposito castitatis amoueant.

Corporis afflictionem, & castigationem diligito, quam in abstinentia, in sobrietate, in vestium asperitate, ac vilitate, & in sustinendo aliquo dolore omnes patres collocarunt. Abstinentia est, vt cibum ad necessitatem, non ad voluptatem neque ad crapulam accipias. Nimiis enim cibus corpus non tam ad opera vitae robotat, quam ad impudicitiam impinguat, vt aduersus spiritum recalcitret, & frantum honestatis amittat. Vnde Gregorius: Abstinentia ciborum contra hoc vitium fortissima est: si enim ignis libido est, subtrahis igni materiam, cum cibos subtrahis. Sobrietas est, vt a potu praesertim vini, temperes, & illud si bibendum sit ob carnis imbecillitatem, & modicum, & satis aqua dilutum sumas. Paulus enim discipulo Timotheo iam Episcopo, & curis, ac laboribus praegravato, & aegritudinibus affecto, non nisi parum vini concedit. Noli, inquit, adhuc aquam bibere, sed modico vino vttere propter stomachum, & frequentes tuas infirmitates. Et diaconos, ac ministros altaris vult non multo vino deditos, sed qui sciant sobrietatem seruare. Vinum autem in adolescentia praesertim fugiendum est, ne caro per se robusta, vini adiectione ad luxuriam incalescat. Quare Hieronymus ad Eustochium ait: Hoc obtestor, sponsa Christi vinum fugiat pro veneno. Haec aduersus adolescentiam prima arma sunt daemone. Vinum, & adolescentia, duplex incendium voluptatis. Quid oleum flammam adiciamus? Quid ardenti corpore fomenta ignium ministramus? Vestium asperitas est, si non ad luxum, non ad fastum, sed ad operienda & protegenda corpora nostra vestem exquiras. Immoderatum quippe cultum indumentorum daemone inuenit, vt carnem lasciuam ipsum gestantis ad impuras voluptates inuiteret, & corpus aspicientis ad turpitudinem alliceret. Tu ergo contrariam teneas viam, & indumentum vile ac commune diligas, quod nec te ad desideria lasciuiae excitet, nec in aspicientibus memoriam alicuius turpitudinis ingerat. Nam & primum, quod Spiritus sanctus in muliere impudica taxat, est nimius & exquisitus ornatus, quo pertrahit ad impuras voluptates. Ecce, inquit, occurrit illi, (id est, adolescenti,) mulier, ornata meretricio, praeparata ad capiendas animas. Vt videlicet cognoscamus superfluum ornatum esse instar retis, quod stultos ad luxuriam capiat. Si autem rete visum (id est plus nimio culta vestis) ad lasciuam mouet, quanto magis non iam visum sed corpori ad motum animam incautam innectet? Sustentatio doloris est, si corpus ciliis affligas, flagellis domes, humi cubationibus, vigiliis, & aliis similibus exerceas, quo non iam voluptatem sed quietem aliquam concupiscat. Nam certe corpus blandè tractatum, non aliud quam sui delicias, & animae excidii meditabitur. Apostolus, inquit Hieronymus, macerat corpus suum, & animam subiicit imperio, ne quod aliis praecipit, ipse non seruet: & adolescentula seruente cibus corpore, de castitate secura est? Quis tam efficaci ratione non conuincatur, quis non tibi ipsi persuadeat omnem indulgentiam suo corpori denegare? Paulus enim nec adolescens iam erat, nec vir ociosus erat, nec rote sanctae

VI

VI

Greg. li. s. in 1. reg. ad c. 14.

1. Timor. 5. 23.

1. Timor. 3. 8.

Hieron. epist. ad Eust.

Prover 7. 10.

Hieron. epist. 10. ad Eust. 63. 10. 3.

contempla

Isid. li. 2. sent. c. 39.

Ecl. 7. 40.

Bonauent. in specul. a. p. prin. cap. 2. a. reg. 11. 11.

V.

Judic. 14. 1.

Ierem. 9. 21.

Hugo. in reg. 6.

contemplationis, (de qua nunc dicemus,) vacuus er-
rat, & tamen corpus afflictione conterit, ne aduersus
spiritum concupiscat: quanto magis his praesidiis ad-
uersus carnem destituti, deberent eam saltem neces-
saria asperitate domare?

VII.

In studium orationis assidue diligenter incumbe,
non tantum illius, qua auxilium postules a Domino
ad hunc gigantem superandum, de ea enim iam su-
pra diximus, sed illius praecipue, qua caelestium rerum
consideratione, & affectibus amoris diuini, ac sanctis
desideriis perficitur. Nihil est quod cum hoc remedio
conferri possit, nec quod potentius carnis ardorem,
ac luxuriae flammam extinguat. Illae enim altis-
sima cogitationes, vilissima phantasmata rerum
carnalium expellunt; illa purissima desideria, foedis-
simas corporis concupiscentias excludunt, & sanctis-
simus ille complexus, quo anima suum creatorem
astringit, ab omni complexu carnis abhorret. Est hoc
orationis genus, velut caelestis quidam ros immisus
a Domino, vt animam tigeat, & ex ea in carnem de-
scendat, & ignem illum sulphureum carnis excludat.

Ecl. 10.
16.

Eccl. 10. 16. Nonne ardorem refrigerabit ros, sic & verbum melius quam datum. Datum, hoc loco aliquid donum caeleste significet, aut aliquem actum virtutis, vt puta, abstinentiae, aut humilitatis, quo Dominus animam iusti multiplicat, & verbum, internum sermonem designet, quo anima suas infirmitates in oratione pandit, aut certe quem ipsa in recessibus cordis, e caelo demissum audit. Hoc verbum rori comparatur, quia sicut ros astitium calorem temperat, & corpora calore fatigata recreat; ita oratio, & mutua cum Domino colloquutio, omnem aestum carnis refrigerat. Incumbamus gemitibus assiduis, inquit Martyr Cyprianus, & deprecationibus crebris. Haec sunt enim nobis arma caelestia, quae stare & perseverare fortiter faciunt. Haec sunt munimenta spiritualia, & tela diuina, quae protegent.] Et ita sane viuendum est, vt mens nostra, aliudua meditatione necessariam erubescat, vt, narante Athanasio, erubesceret magnus Antonius, & superfluam, tanquam rem vilissimam, omnino derelinquat. Ita fiet, vt paulatim aetatis spiritualis perfectione veniente muliebria nos deserant, & impura concupiscentia discendant. Atque animus castus & deliciis spiritualibus affectus, non solum luxuriam vincat, sed omnem memoriam impuritatis reiiciat. Ad quantam vero mundiciam animae & corporis vitii perfecti, orationis & mortificationis studio perueniant, infra dicemus, cum de castitate tractabimus. Nunc vero pro pugna cum terribissimo vitio, haec dicta sufficiant.

Cypr. lib.
1. epist. 1.

De vitio Avaritiae & eius actibus.

CAPVT VII.

AVARITIA est immoderatus appetitus acquirendi, vel retinendi bona temporalia. Nam bonorum temporalium appetitus duplex esse potest. Alter, quo quis, quantum, & quando, & quomodo oportet, vult aliquid temporale, iuxta necessitatem naturae, vel status sui; & in hoc nulla reperitur iniquitas. Alter, quo quis dissentiens rectae rationi, res temporales concupiscit, qui adhuc in duos appetitus siue temporalium rerum concupiscentias, est distinguendus. Vna est, qua aliquis indebitè, & cum iniuria proximi vult aliquid acquirere, aut retinere,

D. Tho.
2. 2. q. 18.
art. 3.

& haec iniustitia est: altera vero, qua sine alicuius iniuria, nimis & inordinate rebus temporalibus, aut acquirendis aut retinendis inhæret; & haec avaritia est. Haec diuina ac caelestia negligit, vt terrena & abiecta possideat; & praetextu libertatis habendae animam auaram grauissima seruitute desideriorum temporalium infestat. De qua pulchre ait Prosper Regiensis Episcopus: Iubet imperiosa cupiditas, vt diuina parupendentes, possessionum terrestrium damnosa compendia cogitemus: vt in eis totam sollicitudinem curamque ponamus, vt inde nos morbida vanitate iactemus, vt amplitudine patrimonij diffusioris elati, fieri pauperes spiritu negligamus. O facinus inauditum: suauis Christi iugo contempto, ferreum cupiditatis imperium voluntaria mentium inclinatione suscipimus, & Domini nostri leui onere, quod subiectus non onerat, sed subleuat, post habito, plumbeum pondus nostris ceruicibus aggeramus. Avaritiam prohibuit Dominus, dicens: Nolite solici esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi, sufficit diei malitia sua. Et iterum: Videte, & caute ab omni avaritia: quia non in abundantia cuiusquam, vita eius est ex his quae possidet. Ac si diceret: Si possessionibus nequaquam vita protrahitur, nec diuitiarum possessione fit longior, non est cur illas, aut ultra mensuram aggregare, aut retinere curetis. Paulus quoque ait: Sint mores sine avaritia: contenti praesentibus: ipse enim dixit: Non te deseram, neque derelinquam, ita vt confideret dicamus: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo. Verè qui avaritiam, & nimiam sollicitudinem rerum huius mundi deponit, Deum prouidentem & adiutorem habet: avarus verò dignus est speciali ac benigna Domini prouisione priuari, eo quod immoderate visibilia quaerens, non tam in Domino quam in semetipso confidit.

Prosp. lib.
2. de vita
consp. la.
c. 15.

Matth. 6.
34.
Luc. 12.
15.

Hebr. 13.
5.

Psal. 117.
6.

Vitium hoc non leuiter, nec quasi in transitu statum religiosorum infecti, sed satis grauitur atque pertinaciter fordidauit, cuius gradus, incipiendo a minoribus, breuiter explicabimus. Primus est illorum religiosorum, qui ea conditione videntur Euangelicam paupertatem vouisse; modò nihil omnino eis neque in cibo, neque in veste, neque in habitatione deficiat. Volunt esse professione pauperes, sed actione diuites, qui nullam incommoditatem, nullam necessitatem sustineant. In hoc paupertatem amant, vt eam habitu praferant, non tamen in hoc, vt effectum aliquem paupertatis sentiant. Ac ideo si aliquid desit, si cibis minus bene apparatus ministraretur, si vestis detrita aliquantum offeratur, si cella minus commoda, vel suppellectili vacua designetur, statim tristantur, & conqueruntur, immodè & non sine scandalo pusillorum obmurmurant. Fortè non intellexerunt vim illius Paulinae sententiae: Tanquam nihil habentes, & omnia possidentes: qua significatur pauperibus Euangelicis omnia sponte ac libenter ministrari, non tamen ipsos omnia possidere. Hos fugillat Bernardus dicens: Hi sunt qui pauperes esse volunt, eo tamen pacto, vt nihil eis desit; & sic diligant paupertatem, vt nullam inopiam pariantur. Et eos quidem ego similes dicerem quibusdam hominibus animi pusilli, qui Iadorum opibus inuitati, ex Europa in nostram Americam nauigare constituunt: nauem autem ingressos, & non nihil molestiae, & famis, ac sitis expertos, eos cepta navigationis pœnitet, & si casu aliquo, aut obistente vento (quod non semel accidit) nauis in Hispaniam redeat, protectionem ipsam, & opes, quas apud nos lucrarentur, derelinquunt. Ita hi statu pauperes, sed diuites desiderio,

1. Cor. 6
10.

Bern. ser.
4. de Ad-
uent.

diuitiis